

Φόρμα Αποτύπωσης Σχεδίου Δράσης

Σχολική Μονάδα: 1ο ΗΜΕΡΗΣΙΟ ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΑΓΙΩΝ ΑΝΑΡΓΥΡΩΝ - 0501590

Σχολικό Έτος: 2022 - 2023

Ημερομηνία Εξαγωγής: 10/06/2023

Σχολική Μονάδα: 1ο ΗΜΕΡΗΣΙΟ ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΑΓΙΩΝ ΑΝΑΡΓΥΡΩΝ - 0501590

Στόχος Βελτίωσης:

Σκοπός του Σχεδίου Δράσης:

Η συλλογή βιωματικών εμπειριών από τους μαθητές, οι οποίες θα οδηγήσουν στην υιοθέτηση καινούργιων συνηθειών στην καθημερινότητά τους. Πολλώ δε μάλλον στο πλαίσιο ενός ήδη διαπολιτισμικού σχολείου, όπου θα ενισχυθεί η αρμονική συνύπαρξη και η ειρηνική αλληλεπίδρασή τους.

Μέσω επισκέψεων όπως στο Εβραϊκό Μουσείο και στη Συναγωγή, στο Βυζαντινό Μουσείο, στο Μουσείο Ισλαμικής Τέχνης, στην Αρμενική Εκκλησία, σε δομές με ασυνόδευτα προσφυγόπουλα και αλλού, οι μαθητές της Γ' τάξης, στους οποίους και θα απευθυνθεί αποκλειστικά η δράση, θα γνωρίσουν άλλες κουλτούρες και θρησκείες, και θα έρθουν σε επαφή με τον «Άλλο», τον διαφορετικό συμπολίτη μας.

Ειδικοί Στόχοι του Σχεδίου Δράσης:

Η σύνδεση των ανωτέρω εμπειριών με πανανθρώπινες αξίες της ζωής, οι οποίες είναι κοινές για όλες τις θρησκείες του κόσμου, και οι οποίες επενεργούν όχι σε επίπεδο θεολογίας, αλλά σε υπαρκτικό, τοπικό - κοινωνικό πλαίσιο.

Σχέδιο Δράσης: Διαθρησκευτικός Κοσμοπολιτισμός.

Άξονας: Συμμετοχή των εκπαιδευτικών σε εθνικά και ευρωπαϊκά προγράμματα

Συντονιστής Δράσης: ΑΚΡΙΔΑΣ ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ

A. Σχεδιασμός της Δράσης

Αναγκαιότητα - Στόχοι

Η ιστορία διδάσκει ότι δεν υπάρχει ειρήνη ανάμεσα στα έθνη δίχως ειρήνη ανάμεσα στις θρησκείες. Μόνο που για να υπάρξει ειρήνη ανάμεσα στις θρησκείες θα πρέπει πρώτα να υπάρξει διάλογος μεταξύ τους. Συνεπώς, στο πλαίσιο μιας ραγδαία εξελισσόμενης και διαρκώς μεταβαλλόμενης κοινωνίας, κορυφαίο ζητούμενο αποτελεί η συνάντηση, η γνωριμία, ο διάλογος και η συνεννόηση με ποικίλους πολιτισμούς και θρησκείες, δηλαδή με τον "Άλλο", τον διαφορετικό συμπολίτη μας. Σκοπός αυτού του διαλόγου είναι η εγκαθίδρυση μιας *pace cultura / pace religiose*, χωρίς, ωστόσο, να υπονοείται ότι η συνομιλία με τον "Άλλο" σημαίνει αλλοίωση ή φθορά στάσης και απόλυτη συμφωνία σε όλα, ή πολλώ δε μάλλον την δημιουργία ενός τύπου συγκρητισμού ή "πανθρησκείας".

Όλα τα ανωτέρω, προβάλλονται καθημερινά εντός του περιβάλλοντος ενός σχολείου - ήδη πολυπολιτισμικού, καθώς αυτό αποτελεί μια μικροκοινωνία μαθητών με καταγωγή από διάφορα μέρη του κόσμου. Σε αυτά τα, αν μη τι άλλο, εύφλεκτα περιβάλλοντα το ερώτημα "Πώς να συμπεριφερόμαστε στους 'Άλλους';" εντείνεται. Μια απάντηση θα μπορούσε να είναι, τελικά, ότι "Δεν υπάρχουν 'Άλλοι', καθώς, πλέον, είμαστε όλοι 'Άλλοι'." Συνεπώς, η εκπαίδευση και η ευαισθητοποίηση των μαθητών στο ότι ο Άνθρωπος δεν αποτελεί απλώς μια Ύπαρξη, αλλά συν-Ύπαρξη, δηλαδή ότι ο κάθε ένας από εμάς υπάρχει και διαβιεί πάντα σε σχέση με κάποιον,

μοιάζει να σχηματίζει την ασφαλή οδό προς την θέσμιση ενός "Διαθρησκειακού Κοσμοπολιτισμού", ο οποίος θα φέρει την ελπίδα για μια κοινωνία με γέφυρες αλληλοσεβασμού και κατανόησης.

Ενέργειες & χρονοδιάγραμμα υλοποίησης

Προς την ανωτέρω κατεύθυνση, θα επιχειρηθεί συνάντηση και γνωριμία των μαθητών με τα θρησκευόμενα του Ιουδαϊσμού, του Χριστιανισμού, και του Ισλάμ. Ο διαθρησκειακός διάλογος που θα επιχειρηθεί δεν θα γίνει μόνο σε επίπεδο θεολογίας, αλλά σε υπαρκτικό, τοπικό και κοινωνικό επίπεδο, έτσι ώστε να καταστεί κατανοητό από τους μαθητές ότι άνθρωποι από διαφορετικές πολιτισμικές αφητηρίες δύνανται να συνεργαστούν για την υπέρβαση κοινών προβλημάτων και την ικανοποίηση κοινών αναγκών.

Συγκεκριμένα, θα οργανωθεί εκδρομή στη Χαλκίδα (β' τρίμηνο Δεκεμβρίου - Φεβρουαρίου), η οποία αποτελεί σπάνιο παράδειγμα αρμονικής συμβίωσης ανθρώπων διαφορετικών θρησκειών στον Ελλαδικό χώρο, καθώς πριν τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο υπήρχε δυναμική παρουσία της εβραϊκής και μουσουλμανικής κοινότητας εντός του ορθόδοξου χριστιανικού πλαισίου της πόλης. Αξιοσημείωτο είναι ότι έχουν διατηρηθεί μέχρι τις μέρες μας οι τόποι λατρείας και προσευχής των εν λόγω θρησκειών, οι οποίοι κείνται σε μικρή γεωγραφική απόσταση μεταξύ τους.

Ειδικότερα, θα γίνει επίσκεψη στην εκκλησία της Αγίας Παρασκευής η οποία αποτελεί έναν από τους ελάχιστους σωζόμενους ναούς που κατασκευάστηκαν από τους Ρωμαιοκαθολικούς κατά την διάρκεια της Φραγκοκρατίας.

Ακολουθώς θα γίνει επίσκεψη στο Μουσουλμανικό Τέμενος της περιοχής.

Τέλος, θα γίνει επίσκεψη στην παρακείμενη Εβραϊκή Συναγωγή της πόλης, όπου εκπρόσωποι της εδώ και αιώνες ενεργούς κοινότητός της, θα μιλήσουν για την αρχαία ιστορία της. Ιδιαίτερη μνεία θα γίνει στην περίοδο του Β' Παγκοσμίου Πολέμου, και στην αλληλεγγύη που έδειξαν άνθρωποι διαφορετικών θρησκευτικών πεποιθήσεων προς τους Εβραίους της περιοχής, σε μια περίοδο κρίσης, και μάλιστα παγκόσμιας, όπως αυτή ενός πολέμου. Στο ίδιο πλαίσιο, θα ακολουθήσει επίσκεψη στο εβραϊκό κοιμητήριο της πόλης και στο μνημείο του Ολοκαυτώματος.

Επιπροσθέτως (γ' τρίμηνο Μαρτίου - Μαΐου), θα οργανωθούν επισκέψεις στην Αρμενική Εκκλησία Αθηνών, στο Μουσείο Ισλαμικής Τέχνης, στο Βυζαντινό και Εβραϊκό Μουσείο. Κοινή συνισταμένη αυτών θα είναι η γνωριμία των μαθητών με την τέχνη και τη πολιτισμική κληρονομιά των τριών μονοθεϊστικών θρησκειών.

Μια τρίτη δράση (γ' τρίμηνο Μαρτίου - Μαΐου) θα είναι η επίσκεψη στη δομή ασυνόδευτων προσφυγόπουλων στη Μαλακάσα. Σκοπός αυτής θα αποτελεί η ευαισθητοποίηση και ενημέρωση σε ζητήματα μετανάστευσης και αντιρατσισμού.

Η υλοποίηση των δράσεων θα πραγματοποιηθεί βάσει των ανωτέρω χρονοδιαγραμμάτων.

Πόροι - μέσα - ερευνητικά εργαλεία

Για την υλοποίηση όλων των ανωτέρω δράσεων δεν θα χρειαστούν οικονομικοί πόροι.

Αναφορικά με τα μέσα που θα χρησιμοποιηθούν, αυτά θα είναι "ημερολόγια", στα οποία θα αποτυπώνονται με συστηματικό τρόπο τα δεδομένα με τα οποία οι μαθητές έρχονται σε επαφή σε κάθε μία από τις ανωτέρω επισκέψεις, αλλά και οι σκέψεις και τα συναισθήματά τους για αυτά. Παράλληλα, η φωτογράφιση και βιντεοσκόπηση όσων αξιόλογων συναντήσουν οι μαθητές, ή και η μαγνητοφώνηση των ξεναγών και των συνοδών, και των ιστοριών που αυτοί θα έχουν να πουν στους μαθητές, θα προσφέρει μια ολοκληρωμένη καταγραφή των καταστάσεων και των συμβάντων που θα προκύψουν.

Κριτήρια επιτυχίας της Δράσης

Από τεχνικής πλευράς η επιτυχία όλων των προαναφερθέντων δράσεων βασίζεται στην έγκαιρη και κατάλληλη ενημέρωση, στην γνωσιακή και συναισθηματική προετοιμασία των μαθητών από τους εμπλεκόμενους

εκπαιδευτικούς, και στην προσπάθεια ευαισθητοποίησής τους για θέματα πολιτισμικής και θρησκευτικής διαφορετικότητας.

Από ουσιαστικής πλευράς, ωστόσο, βάση της επιτυχίας αποτελεί η κοινή διάθεση των μαθητών για γνωριμία με το διαφορετικό και η ανοιχτότητα προς τον "Άλλο", και εν τέλει η αποδοχή του.

Συνεπώς, η στενή συνεργασία εκπαιδευτικών και μαθητών αποτελεί το ζητούμενο, και θα πρέπει να επισυμβαίνει σε κάθε βήμα των προγραμματισμένων δράσεων.

Διαδικασίες αξιολόγησης της Δράσης

Μετά την περάτωση κάθε επίσκεψης οι μαθητές θα ευθαρρύνονται να συστηματοποιήσουν το υλικό που συνέλεξαν από τη χρήση των μέσων τα οποία χρησιμοποίησαν. Αυτή η επιμέρους συστηματοποίηση θα αποτελεί ένα αποτύπωμα της εμπειρίας τους και θα αφορά σε όσα τους προξένησαν τη μεγαλύτερη εντύπωση κατά την διάρκεια των δράσεων ξεχωριστά.

Σε δεύτερο χρόνο, θα καλούνται να αποτυπώσουν συνολικά την εμπειρία τους. Σκοπός αυτής της μεθοδολογικής κίνησης είναι η παραγωγή ενός λευκώματος με τον γενικό τίτλο της δράσης (Διαθρησκευτικός Κοσμοπολιτισμός), το οποίο θα εμπλουτιστεί από αυθολογημένα κείμενα και φωτογραφίες των μαθητών, και θα κυκλοφορήσει στο σχολείο.

Τέλος, οι μαθητές θα καλούνται να απαντήσουν σε ερωτηματολόγιο, στο οποίο θα αποτυπώνουν την γνώμη τους για το πρακτικό αντίκρισμα των εμπειριών τους. Δηλαδή θα σημειώνουν πώς μπορούν να χρησιμοποιήσουν όσα έμαθαν στο παρόν τους, άμεσα, εντός του σχολικού περιβάλλοντος, και για το αν αυτές οι βιωματικές εμπειρίες που έλαβαν λειτούργησαν προς την βελτίωση των σχέσεων με τους συμμαθητές τους, οι οποίοι έχουν άλλη καταγωγή και θρησκεία. Συνάμα, θα κληθούν να προτείνουν βελτιώσεις των δράσεων, έτσι ώστε αυτές να φέρουν περισσότερα αποτελέσματα στο μέλλον.

Ανατροφοδότηση - Προτάσεις ΣΕΕ

Η αναζήτηση των στοιχείων που ενώνουν τους ανθρώπους είναι πολύ σημαντική και απαραίτητη για το παιδαγωγικό και ιδεολογικό υπόβαθρο του σχολείου. Όμως η προσέγγιση διαφορετικότητας θέλει μεγάλη προσοχή αφού άλλο μπορεί να εκτιμούμε εμείς για τους «άλλους» και άλλο να δέχονται αυτοί για τον εαυτό τους. Επομένως προσεγγίστε το θέμα σας με την λεπτότητα που του αρμόζει. Φυσικά δεν είμαι ειδικός σε ανάλογα θέματα όταν αναζητούμε κοινωνικές προεκτάσεις των πολιτισμών, και η παρεξήγηση караδοκει στη γωνία (βλέπε «μαντίλα» και την ειρωνική στάση Γάλλων γελοιογράφων σε θέματα θρησκείας). Πάντως από στην προσέγγιση των πολιτισμών αναπόφευκτα μπλέκουν και καθοριστικές οικονομικές παράμετροι, τις οποίες συστηματικά αποφεύγουμε στο σχολείο, αφού δεν έχουμε ούτε τα δεδομένα ούτε το υπόβαθρο για μια τέτοια ανάλυση. Το θέμα σας, όπως άλλωστε και η ειδικότητά σας, απαιτεί ιδιαίτερη λεπτότητα χειρισμών, που με ξεπερνούν για να τους καταγράψω. Έχω όμως την απορία γιατί δεν συνεργαστήκατε με την προηγούμενη Δράση σε επίπεδο στόχων, περιεχομένου και ενεργειών.

Πολύ σημαντική και δυναμική η θεματολογία σας, προσέξτε να την κρατήσετε και ενδιαφέρουσα στα μυαλά και τις καρδιές των παιδιών μας.

Γράφετε «Η ιστορία διδάσκει ότι δεν υπάρχει ειρήνη ανάμεσα στα έθνη δίχως ειρήνη ανάμεσα στις θρησκείες. Μόνο που για να υπάρξει ειρήνη ανάμεσα στις θρησκείες θα πρέπει πρώτα να υπάρξει διάλογος μεταξύ τους. « Αν ρωτηθούμε για τον πόλεμο Ρωσίας-Ουκρανίας, πως ο διάλογος εκεί θα μπορούσε να φέρει μια κάποια λύση; Πως να καλλιεργήσουμε την ειρήνη και τον πολιτισμό στον κόσμο όταν υπάρχουν σαφείς ζώνες οικονομικού ενδιαφέροντος, πολιτισμικών συνεργασιών και εθνικών συμφερόντων; (πχ Δυτική Ευρώπη εναντίον Ρωσίας-Κίνας - Ινδίας).

Αγγίζετε ένα πολύ δύσκολο θέμα και φοβάμαι μήπως μια πιθανή συναισθηματική φόρτιση του στυλ «θα ζήσουμε αγαπημένοι», μας απομακρύνει από την οδυνηρή πραγματικότητα ότι βιώνουμε ένα (οικονομικό και γεωπολιτικό) πόλεμο μεταξύ ευρωπαϊκών κρατών. Αλλά και τι άλλο θα μπορούσαμε άραγε να κάνουμε ως εκπαιδευτικοί; Αναμένω τα αποτελέσματα της Δράσης σας, τα συμπεράσματα και τις παρατηρήσεις σας από τη συνεργασία εκπαιδευτικών - μαθητών!!

B. Υλοποίηση της Δράσης

Περιγραφή

Στο πλαίσιο της ανωτέρω προταθείσας Δράσης "Διαθρησκειακός Κοσμοπολιτισμός", πραγματοποιήθηκε την Παρασκευή 2 Δεκεμβρίου 2022 εκπαιδευτική εκδρομή της Γ' Γυμνασίου του σχολείου μας στην Χαλκίδα. Ο λόγος που επιλέχθηκε μόνο η εν λόγω τάξη για συμμετοχή στη Δράση, ήταν η γνωσιακή συσχέτισή της με την ύλη του μαθήματος των Θρησκευτικών, όπου εν προκειμένω διδάσκονται οι θρησκείες του κόσμου. Συνεπώς, κρίθηκε απαραίτητη η γεφύρωση της θεωρητικής προσέγγισης των διαφορετικών θρησκειών εντός της τάξης, με την βιωματική εμπειρία και προσέγγιση αυτών, εκτός των σχολικών "τειχών". Ζητούμενο του όλου εγχειρήματος αποτελούσε η συνάντηση, ο διάλογος και η γνωριμία των μαθητών/τριών με τις τρεις μεγάλες μονοθεϊστικές θρησκείες, δηλαδή του Ιουδαϊσμού, του Χριστιανισμού και του Ισλάμ, και η αναζήτηση τρόπων συνύπαρξης, αλληλοσεβασμού και κατανόησης του θρησκειακά διαφορετικού στο παρελθόν, στο παρόν και στο μέλλον.

Σε αυτό το πλαίσιο, σύμφωνα πάντα με τις προταθείσες ενέργειες, πρώτος σταθμός της Δράσης ήταν η επίσκεψη των μαθητών/τριών μας στον ιερό ναό της Αγίας Παρασκευής Χαλκίδος. Εκεί μας καλωσόρισε ο εφημέριος του ναού, ο οποίος μας παρουσίασε αναλυτικά όλη την ιστορία του. Ειδικότερα, στην τοποθεσία στην οποία βρίσκονται οι σύγχρονες βάσεις της Αγίας Παρασκευής, προϋπήρχε παλαιοχριστιανική βυζαντινή εκκλησία, χτισμένη στα τέλη του 5ου ή στις αρχές του 6ου αι. Κατά τον 13ο αι., περίοδο κατά την οποία η Χαλκίδα ήταν Φραγκοκρατούμενη, ο ναός υπέστη διάφορες αρχιτεκτονικές τροποποιήσεις και προσθήκες, όπως για παράδειγμα τα χαρακτηριστικά οξυκόρυφα τόξα. Μοτίβα σαν και αυτά, καθιστούν τον εν λόγω ναό ένα σπάνιο μνημείο "διαλόγου" δυτικών και βυζαντινών μορφών και τεχνικών, γεγονός το οποίο εντυπωσίασε τους μαθητές.

Οι ποικίλες λειτουργικές χρήσεις του ναού ανά τους αιώνες, ήταν επίσης κάτι το οποίο τράβηξε το ενδιαφέρον των μαθητών. Συγκεκριμένα, κατά τον 13ο αι. ο ναός μετονομάστηκε προς χάρην της Παρθένου Μαρίας, αποτελώντας τον καθεδρικό ναό των Σταυροφόρων του Νεγρεπόντε (όπως λέγονταν η Χαλκίδα επί Λατίνων). Αργότερα, περνάει στα χέρια Δομινικανών μοναχών, οι οποίοι τον χρησιμοποίησαν ως λατρευτικό τους πυρήνα. Μετά την κατάκτηση της Εύβοιας από τους Οθωμανούς το 1470, ο ναός ματατράπηκε σε τέμενος αφιερωμένο στον Μωάμεθ τον Πορθητή, ενώ προς το τέλος της οθωμανικής περιόδου λειτούργησε ως αποθήκη και στρατώνας. Μετά το 1833, όταν η Ελλάδα απελευθερώθηκε, ο ναός αποδόθηκε ξανά στη χριστιανική λατρεία και αφιερώθηκε και πάλι στην Αγία Παρασκευή.

Εν συνεχεία, οδηγηθήκαμε στο Μουσουλμανικό Τέμενος του Εμίρ Ζαδέ, το οποίο είναι το μοναδικό που έχει διατηρηθεί στην περιοχή, και βρίσκεται στο ιστορικό κέντρο της Χαλκίδας. Αυτό χρονολογείται από τα τέλη του 15ου αι., και από το 2014 λειτουργεί ως εκθεσιακός χώρος. Στον περιβάλλοντα εξωτερικό χώρο διασώζεται ακόμη μια παραδοσιακής οθωμανικής τεχντροπίας κρήνη, η οποία χρησίμευε για τους καθαρμούς των πιστών πριν εισέλθουν στο χώρο του Τεμένους για προσευχή.

Ακολούθως, επισκεφθήκαμε την Συναγωγή της πόλης, χώρο συνάντησης της Ρωμανιώτικης Εβραϊκής Κοινότητας, η οποία αποτελεί την μοναδική στην Ευρώπη που υπάρχει στον ίδιο τόπο αδιάκοπα για περισσότερο από 2500 χρόνια. Για πρώτη φορά οι μαθητές μας επισκέπτονταν έναν τέτοιον χώρο, γεγονός που τους ενθουσίασε. Εκεί συναντήσαμε τον πρόεδρο της Κοινότητας, ο οποίος, με τον γλαφυρό του τρόπο, μας διηγήθηκε την ιστορία της, αλλά και δικά του, προσωπικά βιώματα από όλα όσα έζησε στην γερμανική κατοχή κατά τον Β' ΠΠ.

Χαρακτηριστικότερη όλων αποτελεί η ιστορία για την δράση του τότε Μητροπολίτη Χαλκίδος Γρηγορίου. Όταν οι Γερμανοί κατακτητές έφτασαν στη πόλη και ζήτησαν από αυτόν και τον τότε πρόεδρο της Κοινότητας κατάλογο με τους Εβραίους της περιοχής, οι δυο τους ανέγραψαν τα δικά τους ονόματα. Αυτή η θυσιαστική πράξη έδωσε χρόνο σε μεγάλο αριθμό Εβραίων της Χαλκίδας να διαφύγουν, ενώ ο Γρηγόριος συγκαταλέγεται στους "Δίκαιους των Εθνών" και η προτομή του υπάρχει μπροστά από το μνημείο του Ολοκαυτώματος της πόλης.

Η Συναγωγή έχει συνολική έκταση περίπου 140 τ.μ.. Εξαιτίας μιας μεγάλης φωτιάς που ξέσπασε το 1854 καταστράφηκε το μεγαλύτερο μέρος της, μαζί και τα αρχεία της Κοινότητας, βιβλία, κειμήλια και χειρόγραφα. Σώθηκαν μόνο τρεις κύλινδροι της Τορά του 13ου - 14ου αι., οι οποίοι υπάρχουν μέχρι και σήμερα, και φυλάσσονται στο "Βήμα" της Συναγωγής. Η Συναγωγή ανακατασκευάστηκε το 1855 με δωρεά της Δουκίσσης της Πλακεντίας, στον ίδιο ακριβώς τόπο όπου υπήρχαν τα θεμέλια του αρχικού κτίσματος.

Τέλος, επισκεφθήκαμε το Εβραϊκό Κοιμητήριο της πόλης, ένα από τα αρχαιότερα του είδους του στην Ελλάδα και στην Ευρώπη, καθώς εκεί υπάρχουν τάφοι χρονολογούμενοι από τον 15ο και 16 αι. Αυτοί παρουσιάζουν ιδιαίτερο ενδιαφέρον, καθώς είναι χτισμένοι - με τη μοναδική για την Ελλάδα μορφή - με θολωτή κατασκευή στο σημείο ταφής του κεφαλιού, ενώ στο ίδιο σημείο είναι λαξευμένο ένα μικρό ορθογώνιο άνοιγμα, σαν "ψευδόθυρα". Εντύπωση μεγάλη προκάλεσε στους μαθητές - οι οποίοι, επίσης, για πρώτη φορά επισκέπτονταν ένα Εβραϊκό Κοιμητήριο - η ύπαρξη μικρών λίθων πάνω στους τάφους. Σύμφωνα με την εβραϊκή συνήθεια, αυτή η πράξη λειτουργεί ως ένδειξη ενθύμησης του εκλιπόντος, "επιτρέποντάς" του συμβολικά να "εξέλθει" από το μικρό άνοιγμα του τάφου και να ανυψωθεί προς τον ουρανό, "παρέχοντάς" του έτσι ένα αίσθημα ολοκλήρωσης και ελευθερίας από την φθορά.

Γ. Αποτίμηση της Δράσης

Προτάσεις για συνέχιση της Δράσης/ για νέες Δράσεις το επόμενο έτος

Επειδή η εν λόγω Δράση αφορά σε ένα θέμα δυναμικό και διαρκώς εξελισσόμενο, θα μπορούσε ως πλαίσιο και μορφή να εφαρμοστεί και σε άλλες περιοχές της Ελλάδος, μεγαλύτερες από την Χαλκίδα, όπως η Θεσσαλονίκη, διαχρονική πόλη - κόμβος των Βαλκανίων και παραδοσιακό σταυροδρόμι λαών, πολιτισμών και θρησκειών. Έτσι η έρευνα θα καταστεί ακόμη πιο αντιπροσωπευτική, αφού θα έχει μεγαλύτερο εύρος.

Επιπροσθέτως, πέρα από την μελέτη της διαχρονικής αλληλεπίδρασης των μονοθεϊστικών θρησκειών στην Ελλάδα, ενδιαφέρον θα είχε και η θεωρητική και εμπειρική έρευνα της συνάντησης ανατολικών θρησκειών με τον Χριστιανισμό στο σύγχρονο ελληνικό κοινωνικό περιβάλλον.

Προτάσεις για αναγκαίες επιμορφώσεις στο πλαίσιο της δράσης

Μια ενδιαφέρουσα πρόταση θα ήταν η επιμόρφωση των Καθηγητών στα προγράμματα του Εβραϊκού Μουσείου.

Προτάσεις για αξιοποίηση των πρακτικών που αναπτύχθηκαν στο πλαίσιο της Δράσης

Το υλικό που παρήχθη στο πλαίσιο της ανωτέρω Δράσης θα μπορούσε να αναρτηθεί στην ιστοσελίδα του σχολείου έτσι ώστε να είναι προσβάσιμο στους μαθητές και τους γονείς των υπολοίπων τάξεων και τμημάτων του σχολείου που δεν συμμετείχαν στην Δράση. Επιπροσθέτως, θα μπορούσε να αποτελέσει ένθετο ειδικό αφιέρωμα στην μαθητική εφημερίδα του σχολείου ή/και στον τοπικό τύπο.

Επιμορφώσεις που τυχόν υλοποιήθηκαν στο πλαίσιο της Δράσης

Στο πλαίσιο της εν λόγω Δράσης δεν υλοποιήθηκαν επιπλέον επιμορφώσεις.

Υλικό που παρήχθη ή αξιοποιήθηκε

Καρπός του ανωτέρω περιγραφόμενου εγχειρήματος αποτέλεσε λεύκωμα 14 σελίδων στο οποίο αποτυπώνονται οι εντυπώσεις των μαθητών/τριών. Αυτές σταχυολογήθηκαν και συστηματοποιήθηκαν από ερωτηματολόγια, τα οποία τους δόθηκαν προς συμπλήρωση αμέσως μετά την εκδρομή. Ειδικότερα, και σε σχέση με την "ταυτότητα της έρευνας", από τους 70 συμμετέχοντες στην εκδρομή δέχτηκαν να συμπληρώσουν τα ερωτηματολόγια 50, και συνεπώς, οι απαντήσεις αφορούν σε ένα δείγμα της τάξης του 71,4%. Τα ερωτήματα στα οποία κλήθηκαν να απαντήσουν ήταν τα ακόλουθα: α. "Τι σας έκανε μεγαλύτερη εντύπωση και γιατί;", β. "Με ποιους τρόπους αποδεικνύεται η συνύπαρξη και η συνεννόηση ανθρώπων από διαφορετικές θρησκείες, στην πόλη της Χαλκίδας;", γ. "Θυμάστε κάποια από τις ιστορίες του ξεναγού, και αν ναι, ποιο είναι το μήνυμά της;". Μεθοδολογικά, οι ενότητες του λευκώματος χωρίστηκαν σε αντιστοιχία με τα ανωτέρω τρία ερωτήματα. Το λεύκωμα επενδύθηκε με χάρτες και έγχρωμες φωτογραφίες, οι οποίες επιδείκνυαν τα μέρη και τα μνημεία στα οποία πραγματοποιήθηκε η επίσκεψη. Εν συνεχεία, το λεύκωμα τυπώθηκε και επιδόθηκε στα τμήματα που συμμετείχαν στην εκδρομή, ενώ αντίτυπο κατατέθηκε και στο αρχείο του σχολείου.

Δυσκολίες που παρουσιάστηκαν

Η απουσία μιας ζώσας Μουσουλμανικής κοινότητας στην Χαλκίδα, και το γεγονός ότι το μοναδικό εναπομείναν Μουσουλμανικό Τέμενος της πόλης έχει απολέσει την θρησκευτική του υπόσταση και σήμερα χρησιμοποιείται ως εκθεσιακός χώρος, δεν επέτρεψε στους μαθητές να αντιληφθούν πλήρως το πολιτισμικό αποτύπωμα που άφησε το Ισλάμ στην περιοχή.

Παράμετροι που διευκόλυναν την επίτευξη των στόχων

Ο καλός καιρός που έκανε την ημέρα επίσκεψης του σχολείου μας στην Χαλκίδα, βοήθησε τους μαθητές να απολαύσουν τις ομορφιές της πόλης, όπως τον πορθμό του Ευρύπου και το μοναδικό φαινόμενο της παλίρροιας που εμφανίζεται σε εκείνο το σημείο, τους όμορφους δρόμους και τα παλαιά σπίτια της πόλης, τα οποία χρονολογούνται από τον 19ο αι., δηλαδή από την εποχή της οθωμαντικής περιόδου.

Μια ακόμη παράμετρος που διευκόλυνε την επίτευξη των στόχων της συγκεκριμένης Δράσης ήταν και η παρουσία του ξεναγού μας, ο οποίος ήταν καλός γνώστης της περιοχής και της ιστορίας της.

Κυρίως, όμως, το γεγονός ότι ο ναός της Αγίας Παρασκευής, της Συναγωγής και του Μουσουλμανικού Τεμένους βρίσκονται σε απόσταση λίγων εκατοντάδων μέτρων μεταξύ τους, αποτέλεσε απόδειξη για τους μαθητές της δυνατότητας για αρμονική συνύπαρξη ανθρώπων διαφορετικών θρησκειών και πολιτισμών. Όλοι οι κάτοικοι της περιοχής ήξεραν και διάβαιναν τους δρόμους όπου υπήρχε το ετερόδοξο θρησκευτικό κέντρο, και δεν είχαν πρόβλημα με αυτό.

Βαθμός επίτευξης των στόχων που είχαν τεθεί

3 = Σε μεγάλο βαθμό

Αποτελέσματα της Δράσης

Με την ολοκλήρωση της Δράσης οι μαθητές συνειδητοποίησαν ότι:

α. παρά τις διαφορές και τις διαφωνίες, είναι εφικτή η αρμονική συνύπαρξη, επικοινωνία και συνεννόηση με άτομα άλλων θρησκειών και πολιτισμών, αρκεί να μπορούμε να δούμε τα πράγματα από την σκοπιά των άλλων. Για να πραγματοποιηθεί αυτό, το πρώτο βήμα είναι η συστηματική μελέτη των κειμενικών τους πηγών και σε δεύτερο χρόνο η προσπάθεια προσέγγισης των ανθρώπων. Στο πλαίσιο αυτό, σκοπός δεν είναι να αλλάξουμε τον

κόσμο αλλά να αλλάξουμε πρώτα τους εαυτούς μας και τον τρόπο που εμείς αντιλαμβανόμαστε τον κόσμο και τα πράγματα γύρω μας,

β. κάποιοι λαοί έχουν στιγματιστεί στην Ιστορία από στερεότυπες αντιλήψεις και αναπαραστάσεις. γ. η ελευθερία αποκτάται μέσα από δυσκολίες, αρκεί να υπάρχει υπομονή και πίστη.

Αλλαγές σε σχέση με τον αρχικό σχεδιασμό (εφόσον υπήρξαν)

Στον αρχικό σχεδιασμό είχαν προταθεί, πέρα από την επίσκεψη στην Χαλκίδα που ήταν το κυριότερο μέρος της Δράσης, επισκέψεις στην Αρμενική Εκκλησία Αθηνών, στο Εβραϊκό Μουσείο, στο Μουσείο Ισλαμικής Τέχνης και στη δομή ασυνόδευτων προσφυγόπουλων στη Μαλακάσα. Αυτές οι επισκέψεις δεν κατέστη εφικτό να πραγματοποιηθούν, λόγω διαφόρων αστάθμητων παραγόντων που αντιμετώπισε το σχολείο, όπως η μη εξεύρεση συγκεκριμένων ημερομηνιών εντός του σχολικού έτους και η μη εξεύρεση λεωφορείων για την μεταφορά των μαθητών.